

DEFA

KVALITET I ERHVERVSUDDANNELSERNE: INDSIGTER FRA SKOLERNE

Rapport

Projektet er medfinansieret af Grundejernes Investeringsfond.

Udarbejdet af:
Sebastien Bigandt, seniorkonsulent
Lasse Høst, projektassistent
Jens Waltoft, direktør, Det Antropologiske Foretagende

Fotos af Hurra Film
Illustration på forside af Marie Priem

Udgivet marts 2022

Tænk tanken DEA
Fiolstræde 44
1171 København K
www.dea.nu

Indhold

Indledning	6
Metode	8
UCRS	10
SOSU Esbjerg	18
Viden Djurs	25
Dalum Landbrugsskole	32

01

Indledning

Indledning

Denne rapport er en del af projektet "Kvalitet i erhvervsuddannelserne" der gennemføres af Tænketa-
ken DEA med medfinansiering fra Grundejernes Investeringsfond. Formålet med projektet er at kvalifi-
cere grundlaget for fokus på kvaliteten af erhvervsuddannelserne. Det gøres via fokus på at systemati-
sere den eksisterende viden om kvalitet i erhvervsuddannelserne, inddrage data om elevernes trivsel og
koble til søgningen til erhvervsuddannelserne samt fremme gode eksempler på bedste praksis i forhold
til erhvervsuddannelser af høj kvalitet.

Projektet består af følgende udgivelser:

- Opsamlingsrapport: Kvalitet i erhvervsuddannelserne
- Kvalitet i erhvervsuddannelserne: Kvalitetsmodel
- Kvalitet i erhvervsuddannelserne: Indsigter fra trivselsmålingerne
- Kvalitet i erhvervsuddannelserne: Indsigter fra skolerne.

Formålet med denne rapport er at give indsigt fra fire skoler i forhold til, hvordan de arbejder med kvalitet
i hverdagen på erhvervsuddannelserne. Udgangspunktet for at belyse skolernes arbejde på området er
de parametre for kvalitet i erhvervsuddannelserne, der indgår i kvalitetsmodellen i rapporten "Kvalitet i
erhvervsuddannelserne: Kvalitetsmodel". Parametrene er blevet identificeret på baggrund af en litteratur-
kortlægning med indsigter fra studier og viden om kvalitet i erhvervsuddannelserne.

Mere konkret ser denne rapport derfor nærmere på, hvordan skolerne arbejder med en parameter som
blandt andet elevernes kompetencer, herunder fagkompetencer, professionel dannelse, fagidentitet, ba-
sale færdigheder m.v. En anden parameter, som rapporten også dykker ned i, er skolernes arbejde med
læreformer og læresteder, herunder underviserne, praksislæring og brugbarhed, sammenhæng mellem
skole og læreplads (praktikplads) osv. Rapporten giver også et indblik i en parameter som styringsni-
veaet på nogle af skolerne og de mange aktører, der indgår i denne sammenhæng, fx skoleledelsen,
lokale uddannelsesudvalg og de faglige udvalg. For enkelte skoler er der også en beskrivelse af betydning-
en af de eksterne rammer for kvaliteten på erhvervsuddannelserne, fx lovgivningen.

Nærmere definitioner og beskrivelser af de enkelte kvalitetsparametre findes i rapporten "Kvalitet i er-
hvervsuddannelserne: Kvalitetsmodel".

I denne rapport indgår følgende fire skoler som cases:

- UddannelsesCenter Ringkøbing Skjern (UCRS)
- SOSU Esbjerg
- Viden Djurs, Djursland
- Dalum Landbrugsskole, Fyn.

02

Metode

Metode

Som en del af projektet indgår der indsigter fra fire skoler, der giver indblik i, hvordan ledere og undervisere i dagligdagen arbejder med kvalitet i erhvervsuddannelserne. De fire skoler er udvalgt på baggrund af, hvordan de klarer sig i de nationale elevtrivselsmålinger på erhvervsuddannelserne. I trivselsmålingerne indgår elevernes vurdering af kategorier som fx:

- Skolemiljø (fx undervisningsforhold på skolen og skolens indretning og udseende)
- Elevernes velbefindende (fx motivation for undervisning, trivsel på skolen)
- Læringsmiljøer (fx at lærerne er godt forberedte, giver faglig hjælp og er gode til at give tilbagemelding på elevernes indsats)
- Praktikforløb (fx at eleverne får støtte til at finde en praktikplads, er glade for at være i praktik).

Udover skolernes resultater fra de nationale trivselsmålinger er der i udvælgelsen af skolerne også lagt vægt på, at der er en spredning med hensyn til størrelse, når det kommer til antallet af elever og uddannelser. Der indgår således skoler med uddannelser inden for et enkelt hovedområde, herunder SOSU Esbjerg og Dalum Landbrugsskole, og skoler med uddannelser inden for flere hovedområder, herunder UCRS og Viden Djurs.

Trivselsmålingens resultater er ikke nødvendigvis ækvivalente med en erhvervsuddannelses kvalitet, men trivsel blandt eleverne er dog et væsentligt fundament for deres læring, dygtiggørelse og fastholdelse og kan dermed fungere som et pejlemærke for kvalitet i erhvervsuddannelserne. Derudover er trivselsmålingerne et vigtigt redskab for både undervisere og ledere, der indgår som en vigtig del af kvalitetsarbejdet på skolerne.

I forbindelse med udarbejdelsen af de enkelte cases er der typisk foretaget interviews med to ledere og to undervisere. Udgangspunktet for interviewene er en spørgeramme, der er baseret på de parametre for kvalitet i erhvervsuddannelserne, der er blevet identificeret i rapporten "Kvalitet i erhvervsuddannelserne: Kvalitetsmodel". Det er dog ikke alle parametrene, der indgår i beskrivelsen af de enkelte skoler – der er typisk fokus på tre-fem parametre.

I tillæg til interviewene har der ligeledes været foretaget besøg på de enkelte skoler. Et særligt fokuspunkt for besøgene har været at få elevernes beskrivelser og fortællinger om deres skole, herunder hvilke faktorer og forhold på uddannelserne som set fra deres perspektiv er med til at skabe god trivsel og kvalitet. Elevernes beskrivelser og fortællinger fra besøgene er i rapporten illustreret med citater og fotos, der indgår i forlængelse af beskrivelserne af de enkelte skoler.

03

UCRS

UCRS

Om UCRS

I 2013 fusionerede de tre uddannelsesinstitutioner; Skjern tekniske Skole, Vestjydsk Handelsskole og Ringkøbing Handelsskole og dannede dermed UddannelsesCenter Ringkøbing Skjern (UCRS). Skolen tilbyder erhvervsuddannelser inden for en række hovedområder, herunder:

- Kontor, handel og forretning
- Teknologi, byggeri og transport
- Fødevarer, jordbrug og oplevelser.

Skolen råder over mere end 11 grundforløb og 3 hovedforløb for erhvervsuddannelser. UCRS udbyder også erhvervsfaglig studentereksamen (EUX), højere handelseksamen (HHX) og teknisk studentereksamen (HTX). Derudover har skolen 10. klasse og voksenuddannelsescenter (VUC), hvor der udbydes almen voksenuddannelse (AVU), ordblindeundervisning for voksne (OBU) og forberedende voksenundervisning (FVU). Skolen har afdelinger i Skjern og Ringkøbing.

UCRS har samlet set omkring 1.400 årselever på tværs af uddannelserne, heraf er der ca. 350 årselever på erhvervsuddannelserne. Der er tilknyttet ca. 230 undervisere og vejledere.

UCRS er karakteriseret ved at være en af skolerne med erhvervsuddannelser inden for flere hovedområder, som har den bedste trivsel blandt eleverne i de nationale elevtrivselsmålinger på erhvervsuddannelserne.

Stort fokus på elevernes trivsel

UCRS har længe haft et særligt fokus på elevernes trivsel og trivselsmålingerne. Det kommer blandt andet til udtryk ved, at når eleverne optages, gennemgår de alle en screening for ordblindhed og har ligeledes en samtale med en studievejleder inden uddannelsesstart. Denne samtale skal afklare, om eleven har behov for specialpædagogisk støtte (SPS), eller andre forhold, som skolen skal være opmærksom på, når eleven begynder.

Derudover har UCRS en mentorordning. Den startede som et uformelt tiltag blandt underviserne, men i takt med at der har været en udvikling, hvor et stigende antal elever har haft behov for støtte, er indsatsen med mentorer er blevet systematiseret. Mentorordningen er dels finansieret af de løbende midler, der kommer via SPS, men fra ledelsens side har man også valgt at finansiere ordningen med egne midler.

Mentorordning på UCRS

UCRS har siden 2015 haft en mentorordning. UCRS har i alt tilknyttet ca. 15 mentorer.

Mentorerne har forskellige roller. Nogle af mentorerne er med at understøtte elevernes sociale trivsel. Denne type mentorer hjælper blandt andet eleverne med forhold, der ikke nødvendigvis er relateret til uddannelsen. Det kan fx være, hvis eleverne har behov for hjælp i forhold til banken, lægen, kommunen m.m.

Derudover er der andre mentorer, som har fokus på den faglige udvikling. Disse mentorer indgår i alle aspekter af uddannelsen: undervisningen, værkstedet og praktikken. Det kan blandt andet være mentorer, som sørger for, at elever med en diagnose, fx Asperger eller ADHD, får struktureret deres undervisning.

Prioriteringen af tiltag som screening, samtaler og mentorordning betaler sig ifølge skolen. Det er med til at sørge for, at den enkelte elev og klasserne kommer godt fra start, og det har stor betydning for elevernes videre trivsel og uddannelse. Skolen søger generelt at finde en balance mellem selvforståelsen som en skole, der er med til løfte elever, der kommer med forskellige studieforsudsætninger, og fokus på høj faglighed. Derudover er skolen også meget opmærksom på at arbejde med elevernes selvforståelse:

Fortællingen for en del stor del af eleverne er, at de er tabere. Det er det, som de har fået at vide i skolen, men her på UCRS forsøger vi at vende denne selvforståelse og i stedet fokusere på, at vi skaber vindere. Det er nogle gange en kæmpe sejr at komme igennem de tre år – så kan det godt være man lige kommer igennem med O2, men det er stadigvæk en vinder, fordi hvis udgangspunktet var, at man nærmest ikke engang var til stede i sin folkeskole, så er man stadig en vinder. Det kan være på mange forskellige niveauer – der er også eksperten, der bare klarer sig igennem med 12-taller, og det er også en vinder.

(Leder)

Et andet aspekt, som er med til at understøtte elevernes trivsel, er opmærksomheden på aktiviteter, der ligger uden for det faglige regi. Hvert hold har en fast underviser, der også har budget til at lave sociale arrangementer med holdet, der er med til at sørge for, at eleverne bliver rystet sammen.

Skolehjem som ramme for faglig og social trivsel

UCRS har et skolehjem, hvor der primært bor yngre elever med længere afstand til skolen, som oplever det lidt som et efterskoleophold. Derudover tager skolen initiativ til at finde plads på skolehjemmet, hvis der er en elev, som ikke trives derhjemme.

Skolehjemmet har fokus på den enkelte elev og på at skabe faste rammer for eleverne. Der er tilknyttet personale til skolehjemmet, som er med til at understøtte elevernes trivsel. Nogle af underviserne er også tilknyttet skolehjemmet, hvilket er med til at skabe sammenhæng mellem skolen og skolehjemmet. Skolen har opmærksomhed på at tilbyde eleverne på skolehjemmet fritidsaktiviteter. Det kan fx være sportslige aktiviteter og sociale samlingspunkter, fx TV-stuer.

Derudover har eleverne på skolehjemmet mulighed for at benytte værkstederne uden for undervisningstiden to-tre gange om ugen. Det betyder meget for eleverne, at de har noget at lave efter skole. Det bidrager til at skabe et fællesskab blandt eleverne, hvilket er med til at fastholde eleverne på uddannelsen. Det løfter samtidig det faglige niveau, at eleverne kan "nørde" uden for undervisningstiden "Eleverne sidder sammen, arbejder sammen, bor sammen, og de synes bare, det er fedt, fordi det er fagligt 'nørderi'. Det sociale omkring det faglige fællesskab betyder rigtig meget," forklarer en leder.

Skolehjemmet på UCRS

UCRS har et skolehjem, hvor elever har mulighed for at bo under uddannelsen.

Elever som har mere end 5 kvarters transporttid fra hjemmet og til skolen, er berettiget til at bo på Skolehjemmet. Hvis eleverne ikke opfylder afstandskriteriet, kan de alligevel være berettiget til at bo på skolehjemmet, hvis skolen vurderer, at det er bedst for eleven at bo på hjemmet for at fastholde dem på uddannelsen.

Antallet af elever på skolehjemmet er kraftigt stigende. For fem år siden var der 50 elever, som siden er steget til ca. 150 elever. Skolehjemmet er åbent for elever på tværs af studieretninger (EUX, HHX, HTX og EUD), men det er primært elever på de tekniske erhvervsuddannelser, som bor på skolehjemmet.

Kvalitet på uddannelserne og ledelsens rolle

Når ledelsens rolle beskrives i forhold til at understøtte kvalitet, kommer det til udtryk ved blandt andet de økonomiske prioriteringer, der er med til at understøtte elevernes trivsel, fx screening for ordblindhed, samtaler med studievejleder og mentorordninger. Ledelsen betoner også, at der er en flad ledelsesstruktur med kort afstand mellem ledelse og undervisere. Det betyder blandt andet, at hvis underviserne kommer med en problemstilling, bliver der hurtigt taget hånd om det. Det fremhæves også, at skolen fx har en lokal aftale med underviserne på de tekniske uddannelser, som adskiller sig fra andre steder. I aftalen er der en pulje med midler, der kan anvendes af underviserne til at dække aktiviteter udover den almindelige undervisning, der understøtter elevernes faglighed og trivsel, fx sociale arrangementer eller kortere studieture. Det skaber større frihed for underviserne til at strukturere undervisningen og målrette aktiviteter efter elevernes behov. Med aftalen ønsker man fra ledelsens side at fremme tillid og medbestemmelse for den enkelte underviser.

Et andet aspekt, som fremhæves ved ledelsens rolle, er tilgangen til at handle på baggrund af de forskellige evalueringer, som udarbejdes i løbet af året, og finde områder, der kan forbedres. Som et eksempel på ledelsens rolle nævnes virksomhedstilfredshedsundersøgelserne, der et par år tilbage viste, at virksomhederne ikke var tilstrækkeligt informerede om, hvilke færdigheder eleverne skulle opnå i løbet af praktikperioden, og også vurderede, at opfølgningen med skolen var utilstrækkelig. Som en konsekvens af tilbagemeldingen besluttede ledelsen, at administrationen sender beskrivelser ud ved hvert enkelt praktikforløb og laver uddannelsesaftaler med fokus på kommunikationen mellem skolen og virksomheden om eleven. Det har resulteret i, at de efterfølgende undersøgelser har vist en større tilfredshed blandt virksomhederne.

Fra ledelsens side har man også indført, at planlægning altid går fem år frem i tiden for alle uddannelser. Det betyder konkret, at undervisningen er skemalagt fem år frem, hvilket har flere fordele. Det hjælper underviserne med at planlægge undervisningen frem i tiden. Eleverne efterspørger også denne planlægning, da det giver mulighed for at strukturere deres uddannelsesforløb. Virksomhederne sætter også pris på det, særligt de større virksomheder med mange lærlinge, da de dermed har bedre forudsætninger for at planlægge langsigtet i forhold til deres optag af lærlinge.

Fra ledelsens side er det også en prioritering, at eleverne har det bedste udstyr. Det kommer blandt andet til udtryk, ved at skolen har indkøbt el- og hybridbiler til værkstederne. Det er også set i lyset af, at det bedste udstyr og gode værksteder spiller en vigtig rolle for eleverne også i forhold til den sociale dimension:

På erhvervsuddannelser snakker man meget om at have de rigtige værksteder, fordi det her, den her type af unge mennesker er sociale, de er her på baggrund af interesse og passion. De her unge mennesker er her, fordi de har taget et valg. De er meget mere målrettede end dem der går på gymnasiet.

(Leder)

Undervisningen og elevernes udvikling

På skolen er der elever med udfordringer i grundfag som fx dansk og matematik. I disse fag er der ansat personale, som er med til at løfte elevernes færdigheder på de områder. I den sammenhæng er der fokus på, at undervisningen er relateret til uddannelsesretningen, fx lærer smedene om trekantsberegninger i matematik. Det er med til at synliggøre over for eleverne, at de har brug for disse færdigheder, når de står

i værkstedet. Koblingen til praksis er med til at motivere eleverne til at forbedre deres færdigheder i grundfagene.

Skolen er bevidst om, at eleverne skal bruge hænderne, og har dermed fokus på hurtig vekselvirkning mellem teori og praksis. Teorilokaler og værksteder ligger klos op ad hinanden, så der er mulighed for at lave teoretisk oplæg, hvor eleverne efterfølgende kan prøve det af i praksis. Skolen forsøger at undgå hele dage med teori og hele dage i værkstederne, da eleverne så mister interessen. Der har været fokus på vekselvirkningen mellem teori og praksis gennem mange år, men det er særligt lykkedes bedre de sidste to-tre år. Dette er specielt blevet lettere med de forbedrede IT-kompetencer hos elever og undervisere. I den sammenhæng har man gjort brug af nogle af erfaringerne fra coronanedlukningen, fx små videosekvenser, der hjælper eleverne til at repetere undervisningen og følge med. Det er også med til at understøtte en differentieret undervisning, der er med til at løfte de forskellige elevgrupper:

Det giver mulighed for, at der er tid til at hjælpe den elev, som er langt fremme i et forløb, og for dem, som synes, at det går for stærkt, kan man lige tage den en gang mere. For mange gange bliver det laveste fællesnævner, og det er ikke målet. Alle skal have mulighed for at blive løftet.

(Leder)

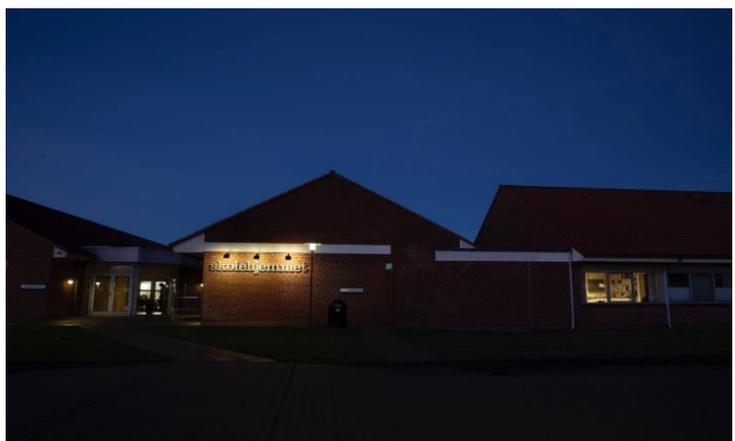
Udover at understøtte elevernes faglige udvikling er det også vigtigt for skolen at fremme professionelle kompetencer hos eleverne, fx kompetencer til at indgå på arbejdsmarkedet. Dette element i uddannelsen bliver italesat meget på grundforløbet. Der er stor opmærksomhed på, at eleverne skal kunne indgå på en arbejdsplads med det ansvar, som hører med. Det er også set i lyset af, at der fra virksomhedernes side er stort fokus på disse kompetencer hos eleverne:

Vi er gode til at fortælle dem, at de fag, de har valgt at arbejde inden for, er servicefag, hvor man kan være i front i butikken og repræsentere en virksomhed. Så man skal jo have kundekontakt, og hvis håret ikke lige passer, og tøjet ikke er vasket, så tager vi det med dem, selvom det kan være grænseoverskridende, men nogle gange er det nødvendigt.

(Leder)

Praktik og samarbejde med virksomheder

Samarbejdet med virksomhederne er generelt tæt. UCRS ligger i et område, der er præget af erhvervslivet og virksomhederne. Det betyder også, at der er efterspørgsel efter elever i praktik. Det gælder både mindre og også større virksomheder, hvor der er eksempler på virksomheder med mere end 20 lærlinge, der ønsker op mod det dobbelte antal. De større virksomheder har typisk en ansvarlig for lærlinge. Den virksomhedsansvarlige kommer ud på skolen og ser, hvordan det går med lærlingene. Begge parter følger tæt med i, hvordan den enkelte elev klarer sig, således at udfordringer kan håndteres tidligt.

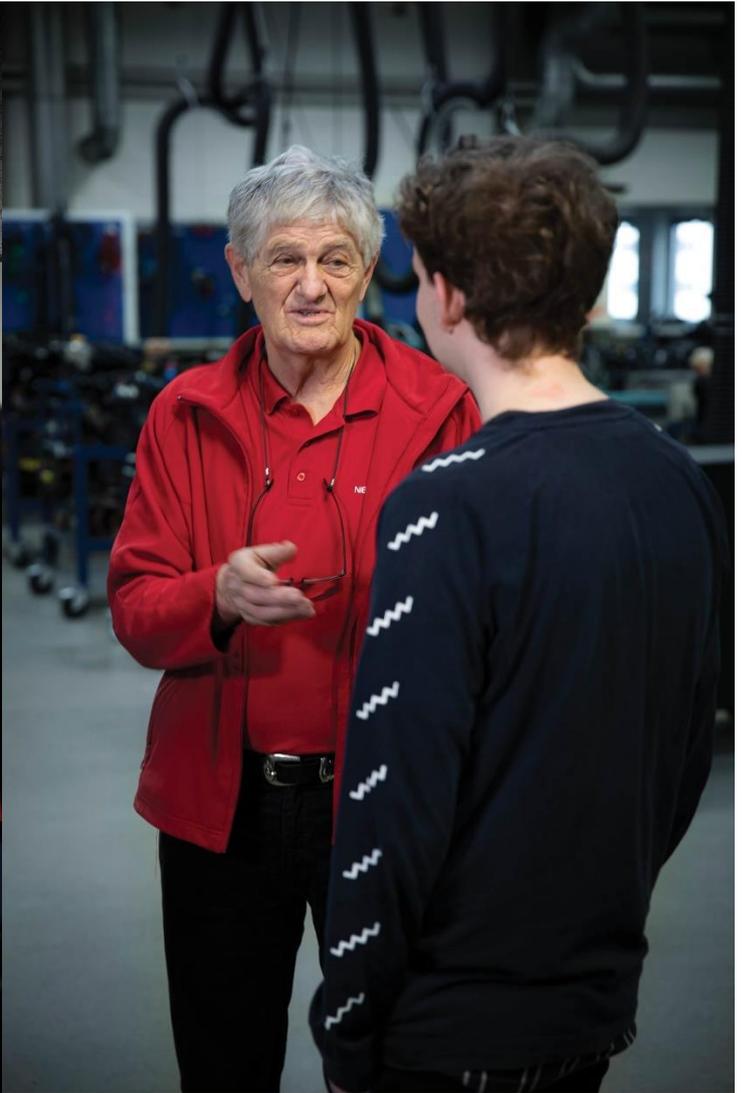

Når eleverne er på hovedforløbet, kontakter underviserne praktikpladsen og giver en opdatering om elevens udvikling. Det er en del af den lokale kontrakt med virksomhederne, der samtidig er med til at fremme dialog og samarbejde mellem virksomhed og skole.

Elever med en mentor tilknyttet kan også benytte vedkommende i forhold til praktikken. Denne mulighed er en økonomisk prioritering fra skolens side. Mentoren kan hjælpe eleverne med at finde en praktikplads, der passer til deres behov, og derudover følger mentoren også eleven ude i praktikken. Denne tilgang har været succesfuld og har hjulpet alle parter. Mentoren kan bidrage til at skabe en forventningsafstemning mellem virksomheden og eleven. For virksomheden giver det også mulighed for en kontaktperson på skolen, hvilket er efterspurgt. Det har bidraget til, at elever med forskellige udfordringer i mindre grad falder fra.

Vi prøver at lægge kortene på bordet overfor virksomheden, så den ved, hvad det er for nogen elever, den tager imod, og hvilke udfordringer, de har. Virksomhederne vil utroligt gerne vide, hvis der er nogle udfordringer. Virksomhederne vil jo gerne hjælpe de unge mennesker, og de kan hjælpe dem så godt som muligt ved at vide så meget som muligt om de unge mennesker.

(Mentor)

“Jeg ved, at mange værksteder fra Sønderjylland sender deres elever herop, fordi de har sådan et godt ry. Lærerne er meget engagerede og vil én det bedste - også selvom det ikke er i skoletiden. Jeg kan huske, jeg gik hjem til mine forældre og kæreste og fortalte, at det bare er den bedste skole, jeg nogensinde har været på.”

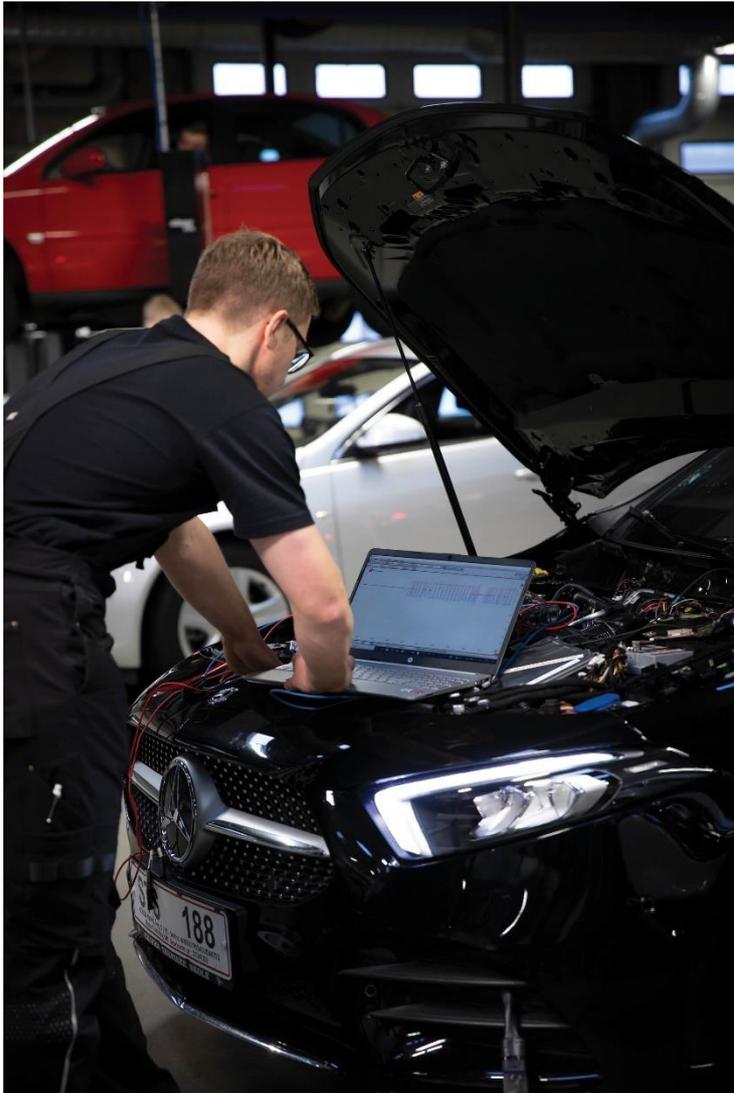
- Bastian, Hovedforløb,
Personvognsmekaniker, UCRS

”Niels er ikke min mentor, men alligevel så møder man ham hver morgen, og så siger han hej og hører hvordan man har det (...) Der går jo også historier om, at han har hentet nogle elever fra en benzintank, hvor de ikke havde flere penge. Eller hjulpet nogen hjem fra byen. Når man oplever, at de giver én så meget, så vil man også gerne give igen.”

- Johan, Hovedforløb, Klejnsmed, UCRS

“De får hele tiden nye biler. Nu har de købt nogle elbiler og nogle hybridbiler. Der er en tavle, hvor man kalibrerer kameraer og radarer. Det har jeg ikke set før. Det er fedt at prøve, og det er ikke alle, der kommer fra et værksted, hvor de har det. Man er sikker på, at man får det nyeste med, og skolen vil gøre alt for, at man er up-to-date. Så man bliver sendt ud af skolen på en god måde med en god viden.”

- Bastian, Hovedforløb,
Personvognsmekaniker, UCRS

“Sidste gang der var én, der hjalp mig, havde jeg svejset et svøb forkert sammen. Så kom der en ‘h-3’er (hovedforløb 3 elev) og sagde: ”Det fungerer ikke lige så godt det der!” Og så hjalp han mig med at slibe det op og få lavet det forfra. Han brugte nok en time på at hjælpe mig!”

- Johan, Hovedforløb, Klejnsmed, UCSR

04

SOSU Esbjerg

SOSU Esbjerg

Om SOSU Esbjerg

SOSU Esbjerg blev etableret i 1991. Skolen tilbyder følgende erhvervsuddannelser:

- Social-og sundhedshjælper
- Social- og sundhedsassistent
- Pædagogisk assistent.

Det er også muligt tage uddannelserne til social- og sundhedsassistent og pædagogisk assistent som EUX-vefærdsforløb. Derudover tilbyder skolen også en bred vifte af muligheder inden for efter- og videreuddannelse.

Skolen har ca. 750 årselever på SOSU Esbjerg. Der er tilknyttet ca. 130 medarbejdere. SOSU Esbjerg er karakteriseret ved at være blandt de skoler med den bedste trivsel i de nationale elevtrivselsmålinger på erhvervsuddannelserne.

Ledelsens arbejde med at understøtte kvalitet

Både ledere og undervisere betoner, at skolen har et stort fokus på sine værdier: respekt, anerkendelse, gode relationer og lederskab. Værdierne indgår i hverdagen og gennemsyrrer alt, hvad der laves på skolen, og de er også essentielle i forhold til elevernes trivsel:

Værdierne er ankeret. Dette smitter af på elevernes trivsel. Den måde, hvorpå vi anerkender og respekterer eleverne, tager lederskab og skaber gode relationer, står i front for det pædagogiske arbejde. Det er mærkbart for eleverne, at disse værdier bliver efterlevet.

(Underviser)

Skolen lægger vægt på, at ledelsesstrukturen er flad, hvor man er tæt på underviserne og det pædagogiske felt. Der er plads til udvikling på skolen, hvor underviserne får rum til at agere og anvende de metoder og ideer, som de gerne vil prøve af. Underviserne bliver også inddraget i beslutningsprocesser, så implementering af nye tiltag følger virkeligheden i undervisningen, og det bliver vedkommende for alle parter. Fx havde skolen en udviklingsopgave om karakterdannelse i uddannelserne, hvor underviserne blev inddraget tidligt i processen, og det har haft en betydning for, at projektet lever i klasselokalet, efter at det er blevet udviklet: "Når noget står i formålsparagraffen, bliver det ikke et appendiks i undervisningen, det bliver implementeret, så det giver mening for både elever og lærere," fremhæver en underviser.

Et andet aspekt af ledelsens rolle, der fremhæves, er, at der handles på baggrund af trivselsundersøgelser og evalueringers resultater i dialog med underviserne. I den sammenhæng blev det fx afdækket, at eleverne efterspurgte øgede digitale kompetencer hos underviserne. Det førte til en målrettet indsats, hvor samtlige undervisere gennemgik et kompetenceudviklingsforløb med fokus på digitale kompetencer. Derudover fremhævede eleverne også manglende faglig feedback. Det blev også taget op med underviserne, hvordan der skulle arbejdes med feedback på de forskellige uddannelser. Indsatsen på begge områder har ført til, at der har været positive tilbagemeldinger fra eleverne. Fra skolens side fremhæves det, at det er en økonomisk prioritering at sende samtlige undervisere på kursus med henblik på

kompetenceudvikling, men at det er medvirkende til at fremme kvaliteten på uddannelserne, som en leder forklarer: *“Det er en god investering både i forhold til arbejdet i de professionelle læringsfællesskaber og kvaliteten ind i undervisningen.”*

Elevernes trivsel og individualiseret behov og støtte

Aldersgruppen for eleverne på SOSU Esbjerg spænder vidt. På uddannelsen til pædagogisk assistent er eleverne fx op til 55 år, og de fleste af eleverne er over 25 år. Blandt eleverne er der også fagligt udfordrede, som skolen har opmærksomhed på. Dette betyder også, at skolen har igangsat en række initiativer, der skal være med til at understøtte eleverne i deres bestræbelser på at gennemføre en uddannelse. Blandt tiltagene er blandt andet understøttende aktiviteter i skoles læringscafe og studiestøtte.

De understøttende aktiviteter ser på, hvordan den enkelte elev kan udfolde sig ud fra de kompetencer, som eleven har. Skolen fremhæver, at man drøfter forholdene for eleven, således at den enkeltes styrkepositioner kommer til udtryk og fremmes. Der er også mulighed for, at de faglige krav kan tilpasses til elevens situation, hvis der er særlige forhold, som gør sig gældende for den enkelte.

Derudover er der ligeledes holdmøder, hvor underviserne mødes og drøfter de enkelte hold.

Her bliver det ligeledes vendt, hvis der er udfordringer på et givet hold, og diskuteret, hvorvidt undervisningen skal differentieres, og hvilke understøttende aktiviteter der skal igangsættes. Skolen er organiseret i professionelle læringsfællesskaber. Beslutninger træffes i fællesskab og med involvering af en læringsvejleder og en uddannelsesvejleder, der også er med til møderne. Skolens tilgang er forholdsvis resourcekrævende, men som en leder fra skolen formulerer det, er det formentlig givet godt ud:

Vi er organiseret i professionelle læringsfællesskaber, og det er et forpligtende samarbejde, hvor der er fælles fokus på elevernes trivsel og læring. Jeg tror, at det er en god investering for at få den her kvalitet og skabe forudsigelighed og sikkerhedsnet.

(Leder)

Undervisningens struktur og indhold

Skolen er meget opmærksom på at fremme elevens faglig identitet, ved at undervisningen er praksisnær, så eleven også kan genkende undervisningen ude i praktikken. På hovedforløbet til social- og sundhedsuddannelserne kommer den praksisnære tilgang blandt andet til udtryk, ved at praktikvejlederne, underviserne og eleverne og mødes arbejder med cases defineret af praksis, hvor der kobles teori på. Det er med til at fremme den faglige identitet og profil. Eleverne bliver samtidig forberedt på praktikken, og kvaliteten af uddannelsen sikres gennem det tætte samarbejde, hvor der bygges bro og skabes sammenhæng mellem undervisning og den praksis, som eleverne efterfølgende kommer ud i.

Fokus på koblingen til praksis giver sig også udslag i, at man på social- og sundhedsuddannelserne blandt andet indretter undervisningen som på arbejdspladsen. Her møder eleverne ind på en simuleret personalestue og får opgaver. Eleverne sidder i fællesskab og fordeler opgaver og løser dem i øvestuer med

uniform på. Her er det også en øvelse for underviserne at forsøge at give slip på dikteringen af undervisningen og selv lade eleverne finde ud af, hvordan opgaverne skal løses, fx ved at inddrage hinandens erfaringer. Skolen fremhæver, at det at simulere en arbejdsplads kan sætte eleverne i en anden kontekst, som fremmer koncentration, identificerbarhed og tilstedeværelse. Det betyder også, at underviserne i højere grad har en mere faciliterende rolle.

På den pædagogiske assistentuddannelse arbejdes der på forskellige måder med at simulere praksis. Over halvdelen af eleverne på uddannelsen kommer efterfølgende ud og arbejde med handicappede. I den forbindelse anvendes øvestuerne til at simulere situationer og øvelser i forhold til den målgruppe. Derudover har man et pædagogisk simulationsrum, der bliver indrettet som en daginstitution, og der er også et skolekøkken, hvor eleverne kan lave mad som pædagogisk aktivitet. Her bliver praksis også hentet ind som en del af uddannelsen, fx børn fra daginstitutioner. Efter endt uddannelse kommer en del elever også ud og arbejde med autister. I forhold til autistgrupper er det mere vanskeligt at invitere dem ind og simulere praksis med dem i undervisningen. I stedet kommer autister, som kan formidle deres sygdom, på besøg på uddannelsen.

I forhold til tilrettelæggelsen af undervisningen er der masterplaner for alle fag, der synliggør fag- og læringsmål og forløbsrettede planer som beskriver fagligt indhold og progression af undervisningen gennem uddannelsen. Skolen har i de senere år arbejdet med organisering af professionelle læringsfællesskaber, der gør det muligt i højere grad at evaluere, udvikle og samarbejde med hensyn til undervisningen. Den faglige sparring kommer eleverne til gavn. På social- og sundhedsuddannelserne har man også sat tovholdere på samtlige fag, der er garanteret for, at man genbesøger indholdet og den didaktiske retning. Det bliver vedkommende, fordi det er underviserne, der er sammen om fagene. Som en repræsentant fra skolen fremhæver, så har det også været med til at styrke kvaliteten af uddannelserne:

Lærerne står ikke alene med et fag, man er et læringsfællesskab omkring et fag. Det har styrket kvaliteten for uddannelsesplanlægningen, mødet med eleverne og klasserumsledelse. Deprivatiseringen er en kæmpe kvalitet – alle masterplaner er åbne, man har metodefrihed, og der er organiseret fællestid tirsdag og torsdag her på skolen, hvor alle lærere arbejder med enten holdmøder eller fælles forberedelse, altså fælles pædagogisk arbejde i relation til den opgave, de sidder med.

(Leder)

Udprøvning af eleverne

Skolen er fokuseret på de forskellige elevtyper på uddannelserne, og hvordan de lærer bedst. Det kommer også til udtryk i forbindelse med udprøvningen af eleverne. På den pædagogiske assistentuddannelse er der fx en fleksibilitet, når det kommer til tests, prøver og eksaminer. Uddannelsen har generelt fokus på at lave individuelle løsninger, der understøtter den enkelte elev. Det giver mulighed for, at den enkelte elev kan udfolde sig i forhold til sine forudsætninger, og en underviser på uddannelsen giver et eksempel på en elev med skriftlige udfordringer, der til gengæld er stærk, når det kommer til mundtlig fremlæggelse:

Den her elev, som faktisk ikke kan skrive på et stykke papir, men kan fremlægge ved hjælp af PowerPoint med billeder og mundtligt. Det er fuldstændig vildt, hvad der kommer ud af den mund! Jeg er helt høj over det, kan jeg mærke. Og det her er jo dagligdag på skolen. Vi er på en erhvervsuddannelse, så skriftlighed og tests er jo ikke det vigtigste. Det vigtigste er jo, at de bliver gode til praksis.

(Underviser)

På uddannelsen til social- og sundhedsassistent anvendes primært mundtlige prøver. Her har man case-baserede prøver, der relaterer sig til praksis, hvor eleverne fx kan filme praksisrelaterede seancer og tale ud fra det. Udover prøver får eleverne også standpunktsvurderinger. Her bliver der lagt vægt på, at eleverne bliver udprøvet løbende gennem cases og projekter. Eleverne skal også selvevaluere, hvilket ifølge skolen skaber refleksion over egen læring og understøtter, at der kan rettes op på manglende viden og færdigheder. Selvevalueringen hjælper også i forbindelse den endelige eksamination, hvor eleverne får bedre forståelse for deres endelige karakter.

Praktikken og samarbejdet med kommunerne

Skolen har et tæt samarbejde med de fem omkringliggende kommuner, hvor eleverne kommer ud i praktik. Det er blandt andet i de lokale uddannelsesvalg, hvor kommunerne indgår som repræsentanter for arbejdsgiverne, og derudover er Fag og Arbejde (FOA) og skolen repræsenteret, og hvor der samarbejdes om de lokale uddannelsesplaner. Skolen fremhæver, at uddannelserne bliver set som et fælles projekt med kommunen, og samarbejdet mellem parterne er essentielt for, at eleverne kommer ud med de rette kompetencer, der er efterspørgsel efter. Der er ligeledes netværksmøder med skolen og kommunerne, hvor der bliver diskuteret forskellige dilemmaer, igangsættelse af initiativer og forbedring af uddannelserne.

I tillæg til det formaliserede samarbejde er skolens uddannelsesvejledere og uddannelseskoordinatorer ude på kommunens institutioner, hvor de har et tæt samarbejde om den enkelte elevs uddannelsesplan. Det kan fx være, hvis nogle elever har brug for længere læringsplan, bliver syge eller ikke består praktikken. Der bliver lavet fælles temadage, fx med fokus på SPS-elever, og hvordan der bedst samarbejdes om denne elevgruppe.

For elever med særlige forhold, eller som modtager ekstra studiestøtte, er der tilknyttet en læringsvejleder i praktikken, der kan støtte den pågældende elev. Det skaber tryghed for både praktikstedet og eleverne. Skolen er også opmærksom på at videreformidle information til praktikstederne om de enkelte elever, hvis der er specifikke opmærksomhedspunkter, fx hvis en elev kræver ekstra refleksionstid i forbindelse med praktikken.

Derudover er der forskel på praktikstederne, som eleverne kommer ud til. Hvor der på skolen er undervisere, der tænker pædagogik og differentiering ind i undervisningen, kan der opstå udfordringer, når eleverne kommer ud i praktikken, og dermed i skiftet mellem læringsarenaer. Man arbejder fra skolens side med, hvordan eleverne kan mestre dette skifte, og der er også en villighed fra kommunernes side til at arbejde med området. Det har blandt andet resulteret i, at der er blevet etableret fællesprojekter, hvor man kan afprøve nye tilgange, fx et projekt med fokus på at forbedre læringsmiljøet i praktikken, hvor personalet bliver kompetenceudviklet til at arbejde med elevernes læring.

“Der er en gensidig respekt herude. Både mellem lærere og elever, men også os elever i klassen. Vi er jo vidt forskellige som individer, men vi formår at samles om noget. Vi skal det samme, og vi vil det samme. Man er der jo af samme grund. Så kan det godt være man ikke er de bedste venner - eller ikke snakker så godt sammen! Men man bliver klædt på til at være professionel.”

- Sif, Hovedforløb, SOSU-assistent, SOSU Esbjerg

CEFA

“Nogle gange skal man lave film, hvor den ene er borger. Så laver man en scene. Jeg er i psykiatripraktik lige nu, og der skulle vi øve os på en case med en borger, der lider af skizofreni og er psykotisk og hører stemmer. Det kan godt lyde sådan lidt mærkeligt, at vi skal spille, men jeg synes det har klædt mig godt på til at være i praktikken. Så ser man videoen og analyserer: Hvordan var mit kropssprog? Hvilken teori kunne jeg også have brugt. Så optimerer man hele tiden sin faglighed.”

- Natalie, Hovedforløb, SOSU-assistent, SOSU Esbjerg

CEFA

“Da jeg kom ind på skolen, følte jeg, det var et meget åbent sted. Især fordi vi alle arbejder med mennesker, der har forskellige behov. Lærerne har stor forståelse for enhver. Undervisningen foregår på godt niveau, og man har faktisk nogle lærere, der er dér for at hjælpe. Nogen har højere niveau - og nogen skal have forklaret tingene langsommere. Dét, synes jeg, lærerne tager hånd om.”

- Lucia, Hovedforløb, SOSU-assistent, SOSU Esbjerg

“Du har en kontaktperson, du kan komme til, hvis der er noget, du har svært ved, både fagligt og personligt. Så er der faste kontaktsamtaler. “Jeg skal bare høre, hvordan det går her med dig.” Jeg har lidt eksamensangst, og så forklarede Bente (kontaktlæreren), hvordan lærerholdet ser mig fagligt og giver nogle værktøjer til næste eksamen. Jeg kan bare skrive til Bente på Teams, og så hjælper hun. Det betyder meget at have den der ene lærer, der ser mig i min travsel.”

- Natalie, Hovedforløb, SOSU-assistent, SOSU Esbjerg

05

Viden Djurs

Viden Djurs

Om Viden Djurs

Viden Djurs blev i sin nuværende form etableret i 2009 efter en fusion mellem Grenaa Handelsskole og Grenaa Tekniske Skole. I 2014 blev Kalø Økologisk Landbrugsskole indfusioneret i det samlede uddannelseskompleks. Viden Djurs har dermed samlet de tidligere adskilte tekniske skoler, handelsskoler og landbrugsskoler på Djursland og har herigennem skabt den største uddannelsesinstitution på Djursland.

Udover EUD udbydes EUX, HHX, HTX og 10. klasse. På erhvervsuddannelsesområdet tilbyder Viden Djurs et bredt udvalg af uddannelser, der spænder over tre hovedområder:

- Teknologi, byggeri og transport
- Kontor, handel og forretning
- Fødevarer, jordbrug og oplevelser.

Viden Djurs har også skolehjem på tre forskellige lokationer. Udover ungdomsuddannelserne udbyder Viden Djurs også efter- og videreuddannelse, herunder AMU-kurser og akademiuddannelser. Viden Djurs har 1.700-1.800 årselever og ca. 250 årsværksmedarbejdere.

Erhvervsskoler med et større antal elever oplever i en vis udstrækning dårligere trivsel blandt eleverne, som det fremgår af delrapporten "Indsigter fra trivselsmålingerne". Her adskiller Viden Djurs sig ved at have et relativt stort antal elever og god trivsel. Samtidig er Viden Djurs en af de skoler med uddannelser på flere hovedområder, som har den bedste trivsel i de nationale elevtrivselsmålinger på erhvervsuddannelserne.

Arbejdet med elevernes læring og trivsel

Viden Djurs har gennemført en strategiproces, hvor der på alle institutionens uddannelsesområder har været styrket fokus på, at eleverne skal mødes i øjenhøjde. "Hos os er eleverne ikke et nummer, de er et navn," som en leder formulerer det. Nogle elever kommer med forskellige forudsætninger for at tage en erhvervsuddannelse, hvor social baggrund også kan have en betydning. Disse elever bliver på skolen set og hørt mere, end de måske er vant til fra tidligere i deres uddannelsesforløb, fx grundskolen, og skolen lykkes med at løfte mange af disse elever:

*Vi bliver ringet op af forældre, der siger: "Hvad søren har i gjort!? Vores barn har aldrig været glad for at gå i skole og nu glæder han sig hver dag til at komme i skole."
(Leder)*

SPS-elever på Viden Djurs

Ca. 30 pct. af eleverne af eleverne på Viden Djurs modtager specialpædagogisk støtte (SPS). Det ligger langt over landsgennemsnittet. En undersøgelse fra EVA (2019) viste, at 12 pct. af eleverne på eud i 2017 modtog SPS, hvilket er en stigning sammenlignet med 2008, hvor 5 pct. af eleverne modtog SPS.

Som en konsekvens af udviklingen har skolen oprettet nye stillinger, der skal have fokus på SPS-elever på værkstedslinjen. Der oprustes ligeledes på det merkantile område. De nye stillinger besættes af ansatte med stærke pædagogiske kompetencer, fx håndværkere med erfaring fra en institution.

Derudover har Viden Djurs også en stor andel af elever, der modtager SPS. Skolen fremhæver, at det stærke samarbejde med Ungdommens Uddannelsesvejledning i området, bringer kendskabet til elevernes diagnoser og vanskeligheder videre til Viden Djurs, hvilket medvirker til, at eleverne kan håndteres bedre.

Skolen har stort fokus på at danne relationer til eleverne i begyndelsen af uddannelsen. En gnidningsfri start er essentiel for at fastholde eleverne. Gennem indkøringssamtaler i løbet af de første 14 dage på uddannelserne identificeres det, hvorvidt en elev har brug for særlig opmærksomhed eller støtte. Herefter udarbejdes individuelle uddannelsesplaner og kontaktlærere afvikler løbende samtaler med eleverne. På denne måde identificeres behovet for støtte tidligt og opfølgning, der skal være med til at understøtte elevernes trivsel. Underviserne har også løbende kommunikation med hinanden, hvilket giver mulighed for at gribe ind tidligt overfor elever, der oplever problemer. Derudover er der stor opmærksomhed på det relationelle fokus i tilgangen til eleverne:

Det er små ting, men bare det der med når en elev kommer tilbage, så siger vi "nå, er du blevet rask? Det var godt, du kom i dag." Vi skælder ikke ud og siger "hvorfor var du her ikke i går?".

(Underviser)

Skolen har også igangsat et projekt om "Kritiske faser i elevernes uddannelsesrejse". Her bliver der udviklet koncepter for kritiske tidspunkter for frafald under uddannelsesforløbet, fx uddannelsesstarten og overgangen fra skole til praktik. Viden Djurs har i denne forbindelse igangsat spørgeskemaundersøgelser, der skal undersøge, hvordan eleverne oplever skolens nuværende praksis i forhold disse kritiske tidspunkter, der dermed bidrager med viden til videre udvikling af uddannelserne.

Ledelsens arbejde med kvalitet og rekruttering af undervisere

For at understøtte kvaliteten på Viden Djurs har ledelsen stort fokus på evalueringer af undervisning, trivsel og virksomhedssamarbejde. Disse udgør vigtige redskaber til at identificere områder, der kræver forbedringer. På baggrund af undersøgelserne udarbejdes der opfølgingsplaner og forbedringstiltag. Medarbejdertilfredshedsundersøgelsen betegnes i denne forbindelse som værende lige så vigtig for Viden Djurs som elevtrivselsundersøgelsen: "Hvis medarbejderne trives, så smitter det af på eleverne," som en leder formulerer det. Derfor er medarbejdernes trivsel ligestillet med elevernes.

For Viden Djurs er det vigtigt at have samspillet mellem de forskellige undersøgelser for øje. Elevtrivselsundersøgelsen viser fx, hvilke kompetencer eleverne efterspørger hos deres underviser, hvilket føder ind i rekrutteringen af undervisere: "Det er synergien mellem de forskellige undersøgelser, der gør forskellen. Hvis disse undersøgelser spiller sammen, kan der også rekrutteres de rigtige medarbejdere til at hæve kvaliteten," forklarer en leder. Når det gælder rekrutteringen af medarbejdere, vægtes det på grundforløbene, at underviserne har stærke pædagogiske kompetencer og relationelle egenskaber. Det er også set i lyset af, at en del af eleverne kommer med forskellige udfordringer, fortæller en leder: "Når man er ansat

på en erhvervsskole, skal man foruden at være underviser være lidt socialrådgiver og lidt psykolog, fordi det ikke er små ting, man skal lægge øre til.”

Denne tilgang betyder, at man fx har rekrutteret håndværkere til grundforløbet, som har arbejdet med udfordrede unge på institutioner, der har de nødvendige pædagogiske interesser, og som samtidig kan begejstre eleverne og give en god fornemmelse af, hvad en erhvervsskole er. I den første introperiode gør skolen ligeledes meget ud af at italesætte, hvordan underviserne er landet i deres stillinger. Man viser eleverne muligheder, beretter om succes historier, hvor underviserne også agerer som rollemodeller. På hovedforløbene er der typisk ansat andre typer undervisere, hvor det faglige kommer mere i fokus. Det betyder også, at underviserne som regel kommer med en længere erhvervsmæssig baggrund, der også skal understøtte, at det praksisnære fokus på uddannelserne fastholdes.

Praksisnær tilgang i undervisningen

Et vigtigt aspekt i undervisningen er udvikling af elevernes kompetencer i forhold til dannelse, der skal understøtte, at de kan begå sig i virksomhederne, når de skal i praktikforløb. ”Virksomheder siger, at de nok skal lære eleverne det faglige, men dannelsen skal de have fra skolen”, som en leder formulerer det. Derfor er en del af undervisningen på nogle af uddannelserne fokuseret på at simulere elementer fra praksis, hvor eleverne blandt andet lærer, hvordan de agerer i en virksomhed. Fx bliver eleverne i undervisningen delt op i mindre virksomheder og tildes forskellige roller, fx leder og medarbejdere. Her arbejder eleverne med at respektere de forskellige roller i en virksomhed. Underviserne spiller her en central rolle, særligt på hovedforløbet, hvor de med deres erhvervsmæssige baggrund bringer kulturen fra erhvervslivet ind i undervisningen og styrker koblingen til praktikken.

Den praksisnære tilgang kommer også til udtryk i udprøvnin-gen af eleverne på både grund- og hovedforløb. Fx skal ele-verne på EUD Business ud i en æbleplantage, hvor de plukker æbler og moster dem i samarbejde med et mosteri. Æblemo-sten kommer på flasker, og der bliver lavet etiketter til flaskerne. Under Viden Djurs' åbent hus-arrange-ment skal produkterne præsenteres overfor gæsterne og afsættes. På denne måde skal eleverne vise deres forståelse for værdikæden bag og markedsføring af et produkt. Den praksisnære tilgang i udprøv-ningen er dermed med til at gøre det håndgribeligt for eleverne.

Overgangen fra skole til praktik

Viden Djurs har hentet ekstern finansiering til et projekt om ”Meningsfuld kobling mellem skole og prak-tik”. Projektet skal implementere virksomhedsopgaver i undervisningen for at øge samspillet og relatio-nen mellem skole og praktik, så eleven føler en meningsfuld kobling mellem de to skoleformer. Der bliver gennemført workshops for underviserne med henblik på at arbejde mere struktureret med praktikmål og tættere dialog med eleverne om deres udvikling, når de er i praktik.

Viden Djurs fremhæver, at samarbejdet med de lokale virksomheder er stærkt, og at der er praktikpladser til rådighed for eleverne, men udfordringen ligger i at få hævet overgangsfrekvensen mellem grundforløb og hovedforløb. Elevernes undervisning bliver derfor i højere grad knyttet op på virksomheders arbejde. Skolen vil fx indføre, at eleverne på grundforløbet kommer i praktik i en virksomhed en gang om ugen i fem uger. Formålet er at styrke elevernes afklaring og klargøre dem til komme ud i en praktikplads og dermed fremme en positiv indvirkning på overgangsfrekvensen fra grundforløb til hovedforløb.

For at styrke elevernes parathed i forhold til praktikplads bliver der fire gange årligt afholdt speeddating mellem virksomheder og elever. Her har eleverne forberedt CV og ansøgning og præsenterer sig selv for virksomhederne. Det giver eleverne indblik i, hvad de skal kunne for at arbejde i en virksomhed. Nogle elever får praktikpladser via arrangementerne, mens det for andre giver en succesoplevelse og selvtillid:

Det giver eleverne masser af selvtillid, fordi de går hen til nogen, som repræsenterer en virksomhed, og de er her, fordi de gerne vil tale med eleverne. På denne måde forstår de, at de faktisk er eftertragtede – hvor de førhen altid har været sidst, er der pludselig nogen der vælger dem. Det er så vigtigt for dem!
(Underviser)

Elever, der er berettiget til SPS, har mulighed for at anvende mentorstøtte, når de er i praktik, hvilket motiverer virksomheder til at tage elever ind med udfordringer. Det giver også eleverne den fornødne støtte og bidrager til, at elever, som ellers aldrig ville have gennemført deres praktikforløb, kommer igennem og færdiggør deres uddannelse. Støtten kan være i form af en ekstern mentor, men oftest frikøber skolen en medarbejder i virksomheden, som kan bruge ekstra timer på at hjælpe eleven, fortæller en leder: "Det er måske 2.000 kroner om måneden i støtte, men hvis det er det, der skal til, for at eleven gennemfører et hovedforløb og får sig en sejr og står med et svendebrev i sidste ende, er det pengene værd."

“Lærerne snakker ikke ned til os. De snakker til os, som om vi er lige. Det her med, at vi bare er ens, og vi kan styre det selv. For eksempel det seneste projekt, hvor vi skulle lave vores egen virksomhed. Der skulle vi selv styre vores eget flow og sende mails og besøge virksomheder. Det er meget chill. Og hvis vi manglede noget, så siger lærerne bare - det kan I købe, og så finder vi ud af det.”

- Christine, Grundforløb 1, Business, Viden Djurs

“Jeg kan godt lide at være sammen med Klaus (lærer). Vi giver hinanden kælenavne og sådan. Jeg kalder ham skaldede ørn. Så hvis han er blevet klippet, og han er næsten skaldet, så siger jeg han skal bukke sig ned, så jeg kan se om jeg har noget mellem tænderne.”

- Niclas, Grundforløb 1, Teknologi, Byggeri og Auto, Viden Djurs

“Fællesskabet er bare så vigtigt, for at man har det godt. Jeg vil helt klart fremhæve fredagscafeen. Man afslutter bare ugen på en god måde og sådan nogle ting. Folk er bare glade, og vi sidder i en stor bunke op og ned af hinanden.”

- Christine, Grundforløb 1, Business, Viden Djurs

DEA

06

Dalum Landbrugsskole

Dalum Landbrugsskole

Om Dalum Landbrugsskole

I 2003 fusionerede Dalum Landbrugsskole og Korinth Landbrugsskole. Dalum Landbrugsskole blev oprindeligt grundlagt i 1886, mens Korinth Landbrugsskole startede i 1907. Dalum Landbrugsskole fungerer i dag som to afdelinger under samme landbrugsskole, hvor Korinthafdelingen i Fåborg varetager grunduddannelsen og Dalumafdelingen i Odense varetager den videregående uddannelse. Dalum Landbrugsskole tilbyder følgende uddannelser:

- EUD landmand
- EUX landmand
- Produktionsleder
- Agroøkonom
- Herregårdsjæger
- 10. klasse.

Skolen har ca. 250-275 elever og ca. 90 medarbejdere. Landbrugsskolen er kendetegnet ved at have kostskoler tilknyttet begge afdelinger, hvor hovedparten af eleverne bor. Derudover har Korinthafdelingen et skolelandbrug, der giver eleverne mulighed for at arbejde praksisnært inden for deres uddannelse. I de nationale elevtrivselsmålinger på erhvervsuddannelserne er Dalum Landbrugsskole blandt skolerne med den bedste trivsel. Særligt inden for kategorien skolemiljø klarer skolen sig godt.

Trivsel og elevernes forudsætninger

Kostskolerne på begge afdelinger ligger samme sted som skolen og uddannelsen. De fleste af eleverne på erhvervsuddannelserne bor på kostskolen, og det har ifølge skolen en stor betydning for elevernes trivsel, at kostskolen ligger samme sted som skolen:

Det her med, at eleverne kan gå ned om morgenen og sige hej til kontordamerne eller pedellen, og vi har det her meget tætte samarbejde med dem, er vigtigt for trivslen. Hver eneste dag kan vi se dem i øjnene og se, hvordan de har det.

(Leder)

Skolen fremhæver, at eleverne behandles med respekt, og de får tillid og ansvar. Eleverne er ikke en del af en elevmasse, men hver enkelt elev får et tæt forhold til skolen og de ansatte. Nogle elever har også brug for at komme ind i et nyt miljø, og her bidrager kostskolen med et nyt fællesskab, der udspringer af elevernes fælles faglige interesse. Eleverne hjælper hinanden og laver lektier sammen. Kammeratskabet på kostskolen hjælper dermed på både den faglige og den sociale trivsel: "Det er sværere at blive liggende i sengen, når man er her og kan høre, kammeraterne smutter rundt ude på gangene, fremfor hvis man ligger derhjemme og skal ud i en kold bil og køre," som en underviser fremhæver.

Eleverne kommer med forskellige sociale og faglige baggrunde. Der modtages et stigende antal SPS-elever. Skolen har derfor oprettet en decideret SPS-afdeling med tre fuldtidsansatte, der hjælper eleverne i undervisningen. Før SPS-afdelingen blev sat i værk, var det underviserne, der tog sig af disse elever. Det betød, at eleverne måtte møde op til ekstra undervisning efter skoletimerne, da de ikke kunne få den nødvendige hjælp i den almindelige undervisning. Nu kan eleverne få mere ud af undervisningen og

modtage styrket ekstra undervisning. Skolen betoner, at denne professionalisering har haft en tydelig effekt.

Når eleverne tilmelder sig en uddannelse på skolen, skal eleverne angive, hvorvidt de er bogligt udfordrede og ønsker at blive kontaktet om mulighederne for at få hjælp, når de begynder på uddannelsen. Efterfølgende foretages der en forventningssamtale med studievejlederen med henblik på at afklare elevens behov. Det er helt centralt, at elever med behov for støtte bliver identificeret tidligt i forløbet, så fx SPS og hjælpemidler kan være på plads ved uddannelsesstart og sikre, at eleverne kommer bedst muligt fra start. Desuden er der en samtale med kontaktlæreren i løbet af elevens første uge på uddannelsen.

Den videre håndtering af den enkelte elev foregår gennem individuelle skemalagte samtaler med en kontaktlærer. Samtalerne ligger hovedsageligt på grundforløbet. Samtalerne kan omhandle både sociale og faglige forhold. Kontaktlæreren har mulighed for at tage flere samtaler med elever, der har det svært. Det kan være med til at tage elevens udfordringer i opløbet og undgå frafald. Derudover har skolen også en psykolog tilknyttet, hvis der er elever, som har behov for det.

Arbejdet med at fremme elevernes dannelse og ansvar

Skolen har særligt fokus på at understøtte elevernes dannelse og evne til at tage ansvar og dermed få dem gjort klar til arbejdsmarkedet. Her giver nærheden, hvor eleverne er der døgnet rundt, mulighed for, at skolen i højere grad kan påtage sig en opdragende rolle og indarbejde skolens værdier i elevernes hverdag.

Ansvarliggørelsen kommer blandt andet til udtryk ved, at man forsøger at replikere elementer fra arbejdspladser på skolen. Fx er alle eleverne i Korinthafdelingen med i dyrepasningsordningen med faste vagter, hvor rammerne er sat op, så det minder om praktikken, hvor dyrene også skal fodres, og man ikke bare kan blive væk. Skolen har også indført en køkkenordning, hvor eleverne har vagter, der indbefatter udførelsen af bestemte skemalagte opgaver. Eleverne får også tildelt ansvar for andre konkrete arbejdsopgaver og projekter i undervisningen. Skolen forventer, at eleverne deltager og lever op til deres ansvar, men som en leder fremhæver, så har det også en positiv indvirkning på eleverne, fortæller en leder: "Når man så sætter en barre for ansvar, så forsøger de også at leve op til dette."

Varetagelse af de konkrete arbejdsopgaver skal bidrage til at øge elevernes selvstændighed og evne til at tage ansvar, men der lægges samtidig også vægt på, at eleverne formår at samarbejde med hinanden omkring opgaveløsning på samme måde som tilfældet er, når de kommer ud i praktik:

De skal selv have ansvaret for at få opgaverne gjort. Selvfølgelig holder jeg øje med, om de får det gjort, men de skal også kunne indgå i et samarbejde. Det vil de jo også komme ud i, når de kommer ud i praktikken.

(Underviser)

På skolehjemmet er der et ugentligt værelsestjek, hvor eleverne skal fremvise et rent og ryddeligt værelse. Det giver skolen mulighed for at holde øje med elevernes adfærd og vaner uden for skolen. Derudover er det mødepligt til al undervisning. Hvis eleverne går fra undervisningen eller ikke møder op, tages der en samtale med den pågældende elev med det samme, og til tider hentes eleverne også fra skolehjemmet. Skolen stiller således en række krav til eleverne, hvor man forsøger at fremme ansvarsbevidstheden i klassekulturen:

Klasselærere arbejder med den kultur og de rammer, man sætter i undervisningen. Er det okay at komme for sent? Eller skal man komme til tiden? Det smitter af ude på vores arbejdspladser, og der har vi en forpligtigelse til at gøre dem klar til, at de kan træde ud i erhvervslivet og gå ind i en praktikplads.

(Leder)

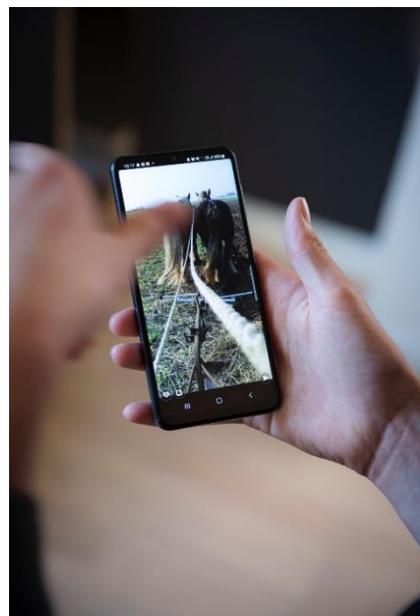
Undervisningsstruktur med fokus på praksisorientering

Undervisningen er struktureret, så eleverne bliver klar til praktikken. Eleverne præsenteres for læringsmål inden hver lektion, og undervisningsstrukturen kombinerer den teoretiske undervisning, der bliver fulgt op af praktisk undervisning og direkte anvendelse i skolens landbrugs- og værkstedsfaciliteter. Derudover er der erhvervsorientering via besøg i produktionslandbrug, som formår at understøtte elevernes forudsætninger for gennemførelse af praktikforløbet. Eleverne er inddelt i hold, og meget af undervisningen foregår som gruppearbejde. Skolen fremhæver, at det giver eleverne kompetencer til at samarbejde med forskellige mennesker, og dermed afspejles de samme forhold under praktikforløbet og på arbejdsmarkedet.

Omkring halvdelen af undervisningen på grundforløbene er praksisorienteret. Det foregår ofte på den tilknyttede gård, hvor eleverne får indblik i landbrugserhvervet helt fra uddannelsesstart. Eleverne er involverede i og ansvarlige for alle aspekter af landbruget: "Vi har ikke nogen sandkasse, de bare kører rundt i, men de er med til helt rigtigt at køre ud og så marker til og lave fejl derude og genoprette det igen," forklarer en leder. Desuden foregår dele af undervisningen uden for skolen. Det er en integreret del af uddannelsen, at eleverne møder praksis udover praktikken. Ekskursioner til diverse landbrug bliver anvendt, så eleverne opnår en fornemmelse af praksis:

Nogle af dem har faktisk ikke været i en kostald før, så de er ude på tur og se nogle landbrug, så de har en fornemmelse af, hvad det skal ende ud i. Det er hele tiden med henblik på, at de skal ud i en praktikplads og arbejde.

(Underviser)

Skolen betoner, at eleverne ikke kommer gennem uddannelsen uden at have oplevet, hvordan teorien anvendes i praksis i landbrugsproduktioner, inden de skal i praktik. Her får eleverne mulighed for at møde landmændene og se, hvordan de arbejder, og stille spørgsmål. Det øger elevernes praksisforståelse og giver samtidig underviserne mulighed for at holde sig opdaterede med udviklingerne i erhvervet: "Hvis eleverne fornemmer, at jeg ikke ved hvad der foregår ude i praksis, så har jeg svært ved at fange dem. Der ligger noget tryk i, at jeg ved, hvad de skal ud og arbejde med," forklarer en underviser. Det er essentielt for skolen, at undervisningen følger udviklinger i erhvervet, ikke blot fordi skolen uddanner direkte

til arbejdsmarkedet, men også for at fange eleverne og gøde interessen for specialiseringer inden for landbrugssektoren.

Ledelsens rolle

Skolen fremhæver, at den er kendetegnet ved en flad ledelsesstruktur, hvor der er kort vej fra underviserne til ledelsen. Ledelsen har målrettet arbejdet for at sikre kvaliteten på skolen, fx ved udarbejdelsen af kvalitetsårshjulet, der i første omgang blev implementeret som følge af lovkrav til kvalitetssikring, men som siden har fungeret som pejlemærke for, hvad der skal måles på i undervisningen. Årshjulet systematiserer ledelsens arbejde med planlægningen af undervisning, dataindsamling og evaluering, som danner grundlag for ændringer i undervisningsplanlægningen. Evalueringer har fx vist, at eleverne ønskede mere feedback. Det er blevet diskuteret blandt underviserne, om indsatsen kunne styrkes, og ledelsen er blevet inddraget for at få allokeret ressourcer. Herigennem førte evalueringer til systematiseret, skemalagt feedback til eleverne.

Ledelsens prioritering af SPS-elever har skabt hurtig opfølgning på elever, som ikke trives, der er afgørende for fastholdelse. Prioriteringen af en dedikeret SPS-afdeling har skabt større fokus på SPS-eleverne og givet underviserne mulighed for at fokusere på selve undervisningen. Den tilknyttede huspsykolog har også haft en positiv indvirkning på elevernes trivsel. Det er også en økonomisk prioritering fra ledelsens side. Resultatet er, at skolen oplever, at den får elever gennem uddannelsen, som ellers ikke ville have gennemført.

Ledelsen prioriterer midler til, at eleverne kommer på ekskursioner, hvilket bidrager til at understøtte den praksisnære undervisning. Derudover er der også fokus på, at underviserne holder sig opdaterede om udviklingerne i erhvervet. Efteruddannelse af underviserne har derfor høj prioritet. Derudover er efteruddannelse også vigtigt for at sikre, at eleverne bliver klædt på til at komme ud på arbejdsmarkedet, som en leder formulerer det: "Vi uddanner jo til et erhvervsliv, og det skal eleverne være klædt på til. Hvis vi skal have eleverne klædt på, skal vi sørge for som ledelse, at lærerne er klædt på til det. Her er efteruddannelse vigtig."

Eksterne rammers betydning for kvaliteten

En væsentlig parameter for kvaliteten på erhvervsuddannelserne er de eksterne rammer, som erhvervsuddannelserne opererer inden for. Det omfatter blandt andet bevillinger, taxametersystemet, lovgivning og bekendtgørelser. Når det kommer til bekendtgørelser fra Undervisningsministeriet, så fremhæver skolen, at der ligger et stort arbejde i at omsætte dem til konkret undervisning. Bekendtgørelserne er dog formuleret, så der er handlefrihed for, at skoler og undervisere kan sætte deres eget præg på de centralt fastsatte mål.

Bekendtgørelserne opfattes af ledelsen som minimumsnormen for elevernes kunnen på en række områder, der ikke stemmer overens med kompetenceefterspørgslen i erhvervet. Skolen vælger derfor at højne kravet for elevernes viden og kompetencer på flere områder. Fx fremhæver skolen kravene til eleverne i bekendtgørelsen omkring sprøjtemidler, der er for lave i forhold til den viden, der kræves ude i landbruget. Skolen betoner også, at målene om bæredygtighed er for uambitiøse og forældede i forhold til erhvervets udvikling. Eleverne på første hovedforløb skal fx blot kende til forskellige former for fossile brændstoffer. Her sørger skolen for, at eleverne får undervisning i blandt andet landbrugets klimaaftryk, vandmiljø og bæredygtighedstankegang. Det er også set i lyset af, at skolen er blevet optaget som UNE-SCO-verdensmålsskole, hvilket i endnu højere grad har sat bæredygtig udvikling på elevernes og

undervisernes dagsorden. Det er prioriteret, at eleverne får kendskab til dagsordenen tidligt i uddannelsen, så grundstenen er lagt for det videre arbejde.

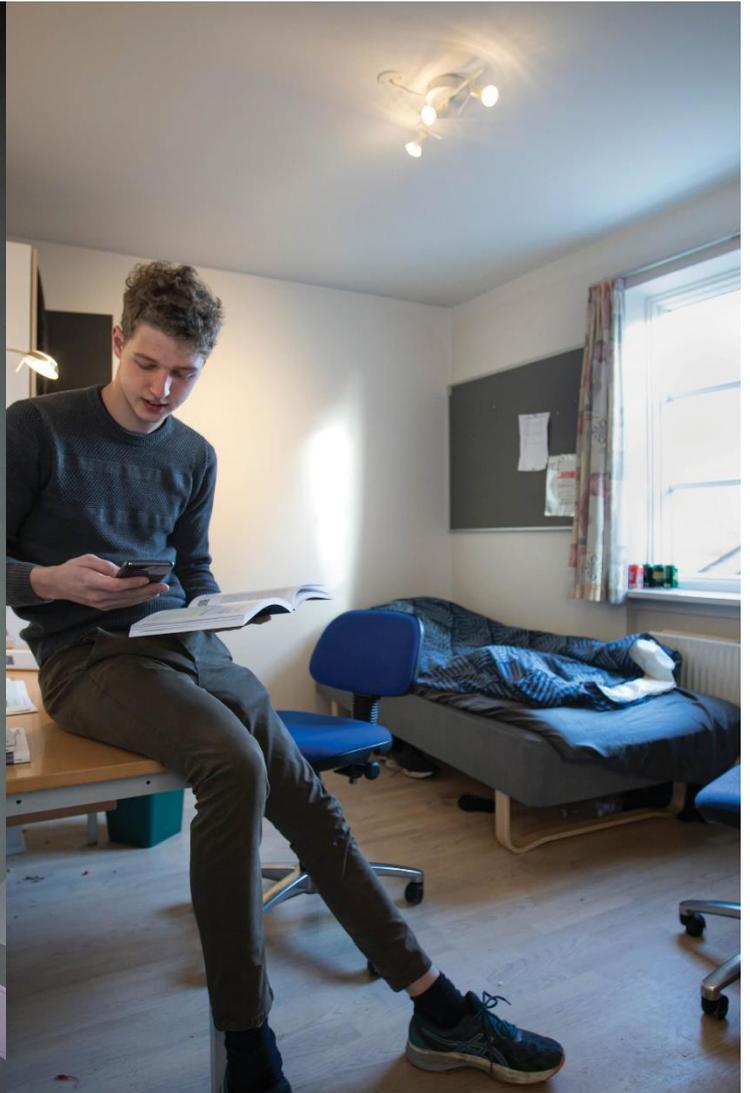
Fra skolens perspektiv blev det også set som en u hensigtsmæssig beslutning, at innovation fra centralt hold blev skrevet ud af undervisningsforløbene, da det er et vigtigt aspekt i forhold til udviklingen af landbruget, og skolen har også valgt at fastholde fokus på innovation. Når lovgivning og bekendtgørelser ikke bidrager til at fremme kvaliteten på væsentlige dagsordener som innovation og bæredygtighed, orienterer skolen sig i stedet mod andre aktører og får sparring og input fra det lokale uddannelsesudvalg, virksomheder og rådgivere inden for landbrugssektoren. Derudover spiller undervisernes faglighed og erhvervs-kendskab også en stor rolle i forhold til fx at fremme bæredygtighed i uddannelserne og have den nødvendige indsigt i udviklinger og tendenser, der er afgørende for at eleverne har de rette kompetencer og passer ind i fremtidens landbrug.

“Jeg tror, folk trives her, fordi vi jo nok vil det samme. Så vi har meget tilfælles. Det er bare nemt at være her. Ingen føler sig udenfor. Alle er til at snakke med. Hvis der er noget, man er utilfreds med, siger man det højt, og så finder vi en løsning på det.”

- Christian, Hovedforløb, Landmand, Dalum Landbrugsskole

CEFA

“Kostskolen på sådan en landbrugsskole er lidt som en efterskole. Det er sammenholdet - vi kommer hinanden ved på en helt anden måde. Det er sjældent, vi sidder alene efter skole. Bare det, at man skal fra den ene ende til den anden, kan tage en halv time. Hov, så står man dér og snakker lidt. Hov, vi skal alligevel også videre. Jeg synes, vi er gode til, hvis der er én, der har været på værelset nogle dage, lige at spørge: ‘Hey er du okay?’ Og vil du med i cafeen senere?”

- Christian, Hovedforløb, Landmand, Dalum Landbrugsskole

CEFA

“Vi skal selv ud og finde en praktikplads, selvom skolen også er god, hvis ikke vi kan. På grundforløb 1 er vi to gange i VFU - virksomhedsforlagt undervisning. Det første sted jeg var - det var lige mig. Nu skal jeg ud til ham igen, nu her til januar i et år. Det er et godt landbrug til mig. Man kan nå det hele. Jeg fodrer både dyr hver dag og når i marken.”

- Christian, Hovedforløb, Landmand,
Dalum Landbrugsskole

CEA

DEA

Tænk tanken DEA
Fiolstræde 44
1171 København K
www.dea.nu